

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Metodika externí podpory programům Housing First v ČR

Praha 2022

 Platforma pro sociální bydlení

Vznik dokumentu a komu je určený

Po úspěšných pilotních projektech Rapid Re-housing a Pilotní testování koncepce sociálního bydlení (Housing First) v Brně se projekty Housing First dále rozšířily po celé České republice a další pozitivní vývoj a rozšiřování Housing First a Housing Led programů v České republice očekáváme i v budoucnu. Externí podpora poskytovaná při přípravě a během realizace projektů Housing First z výzvy 108 OP Zaměstnanost se ukazuje jako klíčová činnost, kterou realizátoři projektů hodnotí velmi pozitivně, a proto pro zvýšení potenciálu pro úspěšnou realizaci také budoucích programů vznikla metodika, kterou držíte v ruce.

Dokument je výstupem projektu Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice, jehož cílem je přispět k využívání programů Housing First jako standardního nástroje snižování bytové nouze. Cílem je definovat a popsat jednotlivé nástroje podpory a doporučit jejich použití v různých fázích projektů a programů Housing First. Metodika je určena jak pro externí poskytovatele podpory, kteří poskytují podporu více Housing First projektům najednou, tak samotným realizátorům Housing First projektů. Realizátoři mohou metodiku používat především jako rozcestník a souhrn informací o jednotlivých nástrojích, které mohou během své práce využívat, ale také jako tzv. checklist, tedy seznam úkolů, které je třeba při realizaci projektů provést.

Význam poskytování podpory

Housing First je přístup, který je v České republice stále poměrně nový a přináší s sebou nejen nové postupy zabydlování osob bez domova a tím změnu dosavadní praxe, ale také celou řadu nových obecných principů pro výkon sociální práce, změnu náhledu na klienty i změnu myšlení. A právě s tímto vědomím vznikla myšlenka projektu externí podpory týmů a pracovníků, které přístup Housing First zavádějí do praxe, a to tak, aby byla co nejvíce podpořena úspěšná realizace jednotlivých projektů. Tým zkušených pracovníků poskytujících metodickou podporu má potenciál výrazně ovlivnit úspěšnost pilotních projektů HF, jejichž realizátoři jsou v tomto přístupu nezkušení, často k metodě přistupují intuitivně, což může ohrozit úspěšnost udržení bydlení účastníky a následně i odmítání dalšího využívání HF přístupu.

Kdo podporu poskytuje?

Podporu HF programům v současnosti poskytují především odborníci z Platformy pro sociální bydlení a pracovníci podpory Housing First z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Základem podpory jsou individuální i skupinové konzultace vztahující se k projektovým náležitostem i obsahu a klíčovými principům přístupu Housing First. Podle potřeb realizátorů pak postupně vznikaly a vznikají další aktivity zahrnující nejen podporu a vzdělávání samotných realizátorů, ale také podporu vzájemného seznamování a síťování mezi nimi navzájem. Součástí podpory je také síťování na další odborníky, kteří mohou realizátory dále podporovat a vzdělávat ve specifických tématech, např. z oblasti adiktologie, dluhového poradenství, psychologie aj.

Podpora realizátorů bude i do budoucna probíhat částečně externě, ze strany zmíněných subjektů a možná také dalších. Podpora bude poskytována stále především skrze konzultace, metodické a projektové vedení a poskytování zdrojů jednotlivým realizátorům. S přibývajícím počtem realizátorů Housing First v České republice by se poskytovatelé podpory s ještě větším důrazem rádi zaměřili na síťování a spolupráci mezi realizátory navzájem, dále na komunikaci tématu sociálního bydlení a Housing First a jeho rozšiřování mezi nové potenciální realizátory s využitím stále většího počtu sesbíraných dobrých praxí a dat o klientech a programech samotných.

Současně bude také na realizátorech, aby svým pracovníkům pomohli a umožnili vyhledávat a absolvovat kurzy a další akce zaměřené na rozvoj v přístupu Housing First a s ním spojená specifická témata. I proto, jak již bylo výše zmíněno, vznikl tento materiál - s cílem každému realizátorovi poskytnout souhrn zdrojů, materiálů, kurzů a akcí, díky kterým je možné program Housing First dále rozvíjet a udržovat jeho kvalitu

Čtyři oblasti podpory

<u>Dokumenty a další užitečné zdroje</u>	<u>Metodické vedení a vzdělávání</u>
<u>Sítování</u>	<u>Udržitelnost</u>

On-line verze
Metodiky externí podpory
s aktivními odkazy je zde
<https://socialnibydeni.org/hfmetodika>:

Poskytování podpory HF projektům podle jednotlivých oblastí

Následující členění musíme vnímat jako do určité míry umělé. Některé popisované nástroje by mohly být řazeny i do jiných oblastí, některé se mohou prolínat více oblastmi, ale pro větší přehlednost je uvádíme takto.

<p>Dokumenty a další užitečné zdroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> Publikace Vzorové projekty Obsazení týmu Materiály k Registračnímu týdnu Vzory dokumentů ke zpracování osobních údajů (GDPR) Smlouva o spolupráci Checklisty - kontrolní seznamy Vzor nájemní smlouvy Smlouva o používání klíčů Dohoda o vstupu do bytu Podpůrné fondy a další finanční nástroje Protikrizový plán Další formuláře HF Web	<p>Metodické vedení a vzdělávání</p> <ul style="list-style-type: none"> Kurzy Housing First Tematické kurzy a další doporučené kurzy pro pracovníky v HF Supervize Konzultace při přípravě a realizaci Housing First projektů Individuální konzultace Webináře Dobré praxe
<p>Sítování</p> <ul style="list-style-type: none"> Konference Kazuistické semináře Skupinové konzultace Exkurze Stínování (Shadowing) Regionální setkání Případová setkání Fokus Groups Facebooková skupina	<p>Udržitelnost</p> <ul style="list-style-type: none"> Evaluace Hodnocení věrnosti principům Housing First (Fidelity) Advokační aktivity Práce s aktéry

Dokumenty a další užitečné zdroje

Především ve fázi přípravy, ale poté i po celou dobu implementace Housing First projektů týmy využívají různé typy předpřipravených dokumentů, formulářů a vzorů, které mohou sloužit jako inspirace hlavně ve fázi promyšlení a přípravy projektů a vytváření administrativních kompletů pro efektivní realizaci programů. Konkrétně mohou být pomůckou např. při sestavování projektu, obsazení týmu, uzavírání smluv mezi jednotlivými aktéry či vytváření různých podpůrných finančních nástrojů. Zmíněny jsou i některé jednoduché nástroje pro adekvátní podporu klientů v programech Housing First.

☐ Publikace

Pro hlubší pochopení přístupu Housing First i jako návod k praktické realizaci Housing First programů lze využít řadu příruček a knih. Jako základní četbu doporučujeme:

- ✓ *Knihu Housing First!: Model Pathways* ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek od autora *Sama Tsemberise* - český překlad knihy můžete najít v řadě knihoven či zjistit jeho dostupnost v PSB a požádat si o ni na podporahf@socialnibydeni.org
- ✓ *Evropskou příručku Bydlení především* - najdete [zde](#).
- ✓ Příručku *Systémové řešení bytové nouze jednotlivců a rodin na úrovni obcí* - dostupná v tištěné formě opět na vyžádání na podporahf@socialnibydeni.org či jako e-book na www.ukoncovani-bezdomovectvi.cz.
- ✓ Platforma pro sociální bydlení vydala také již dvě *Zprávy o vyloučení z bydlení*, které přinášejí důležitá data o bytové nouzi nejen veřejnosti, ale také zástupcům státní správy, obcí a neziskových organizací - nejnovější zprávu z roku 2021 najdete [zde](#), starší zprávu za rok 2018 [zde](#).
- ✓ Je dobré dozvědět se více i o fungování prostupného bydlení. Základní informace najdete [zde](#).

☐ Vzorové projekty

Vzorové projekty mohou být inspirací pro vznik nových podobných projektů. Projekty lze využít jako vzor při výběru cílové skupiny, pro nastavení poskytované podpory a sestavení týmu. Zájemci mohou využít:

- ✓ vzorový projekt z výzvy 108 OPZ, který byl realizován v letech 2019 - 2022 - najdete [zde](#).
- ✓ Případové studie z dílny evaluačního oddělení MPSV k projektům organizace Romodrom a Statutárního města Jihlava naleznete [zde](#).

☐ Obsazení týmu

Housing First týmy vyžadují specifické obsazení řady pozic tak, aby poskytovaná podpora nasedala co nejlépe na potřeby vybrané cílové skupiny. Podpora pro lidi odcházející z psychiatrické péče je jiná než podpora rodinám vstupujícím do projektu z ubytoven. Některé specializace je třeba mít přímo v týmu, na jiné lze využívat externí spolupracovníky. Pro výběr pracovníků do týmu byla v rámci výzvy Operačního programu Zaměstnanost stanovena pomůcka s podrobným popisem jednotlivých pozic:

---

¹ anglický originál dostupný na <https://www.pathwayshousingfirst.org/publications>

Dokumenty a další užitečné zdroje

- ✓ [Zde](#) jsou pozice vypsány ve výzvě 108 OPZ 2019.
- ✓ [Zde](#) jsou pozice z výzvy OPZ+ 2022.

Materiály k Registračnímu týdnu

Při výběru cílové skupiny je třeba zjistit, jak je cílová skupina velká, kdo je v ní nejdále v bytové nouzi, kdo je nejzranitelnější, kdo dlouhodobě propadá sítislužeb nebo kdo má nejtěžší přístup k bydlení na soukromém trhu. Cílem registračního týdne je zmapovat během několika dnů v dané lokalitě pokud možno všechny lidi z vybrané cílové skupiny domácností v bytové nouzi, sestavit jejich seznam a určit míru jejich potřeb a ohrožení koncentrovaným úsilím s cílem. Získaná data jsou cenným nástrojem pro nastartování řešení bytové nouze rodin a jednotlivců na daném území. Při registračním týdnu lze využít různé nástroje pro hodnocení a prioritizaci, např.:

- ✓ Dotazník Houser - příklad využití při registračním týdnu v Liberci najdete [zde](#).
- ✓ Dotazník VI-SPDAT - český překlad původní [kanadské verze](#) byl použit při registračním týdnu v Brně a v Jihlavě.

Více informací o registračním týdnu včetně [checklistu](#) (strana 133) najdete také v příručce [Systémové řešení bytové nouze rodin a jednotlivců na úrovni obcí](#).

Vzory dokumentů ke zpracování osobních údajů (GDPR)

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů zavazuje realizační týmy HF chránit citlivá data o klientech a písemně ukotvit tuto spolupráci. Smlouva upravuje, jak jsou pracovníci HF oprávněni jednat s daty o klientech a s kým je mohou sdílet. Jazyk smlouvy je často složitý a je třeba ho klientovi dostatečně vysvětlit a ověřit, zda chápe, k čemu se zavazuje.

- ✓ Příklad souhlasu se zpracováním osobních údajů je [zde](#).
- ✓ Dohodu o poskytování informací z projektu Housing First v Brně si můžete stáhnout [zde](#).

Smlouva o spolupráci

Podpis smlouvy o zpracování osobních údajů je hodně formální a je dobré mít dokument, který ke klientům mluví jejich jazykem, není dlouhý a kterému je snadné porozumět. V takovém dokumentu se spolupráce definuje v obecnější rovině

- ✓ Příklad takové smlouvy najdete [zde](#).

Checklisty - kontrolní seznamy

Checklisty jsou jednoduché odškrtačací formuláře, které pracovníka provází spoluprací s klientem nebo přebíráním bytu i dalšími procesy. Při práci s klientem musí být využívány citlivě a nelze je využívat prostým předčítáním textu. V mnoha ohledech se jedná spíše o připomenutí oblastí, které je třeba s klientem detailně zmapovat.

- ✓ Příklad checklistu z Liberce je [zde](#).

Řadu praktických checklistů obsahuje v přílohách také kniha Housing First od Sama Tsemberise, např.:

- ✓ Checklist ranní porady ACT (Assertive Community Treatment) týmu
- ✓ Seznam nábytku a nákupní clientský seznam
- ✓ Kontrolní seznam připravenosti bytu k nastěhování
- ✓ Kontrolní seznam základních složek programu Housing First

Dokumenty a další užitečné zdroje

Vzor nájemní smlouvy

Standardní nájemní smlouva mezi pronajímatelem a nájemcem je nedílnou součástí přístupu Housing First. Smlouva by neměla být sjednána na období kratší než jeden rok a neměla by v sobě skrývat protiprávní obsah.

- ✓ Příklad takové smlouvy najdete [zde](#).

Smlouva o používání klíčů

Nájemníci Housing First mají často problém se zabouchnutými dveřmi, ztrátou klíčů nebo s tím, že dlouhodobě nekomunikují či hrozí, že nedokážou kvůli zdravotnímu stavu dojít ke dveřím. Pro takové situace je vhodné mít smlouvu o používání záložních klíčů uložených u týmu Housing First podpory. Etické používání těchto klíčů upravuje Smlouva o používání klíčů.

- ✓ Příklad této smlouvy najdete a stáhnete [zde](#).

Dohoda o vstupu do bytu

Klienti Housing First jsou někdy ve velmi špatném zdravotním stavu a není jisté, zda jsou vždy schopni na zazvonění otevřít. Pro tyto případy je možné sjednat mezi klientem a pracovníkem dohodu, za jakých okolností je možné vstoupit do bytu a ověřit, zda je klient v pořádku.

- ✓ Obecná doporučení k door managementu je možné najít [zde](#).

Podpůrné fondy a další finanční nástroje

Podpůrné fondy jsou nástrojem na podporu zabydlování klientů a jako prevence ztráty bydlení z důvodů výpadků v příjmech klientů.

- ✓ **Fond na kauce** pomáhá klientům HF programů se zabydlením v případě, že sami nemají dostatek prostředků na zaplacení kauce ve výši až tří nájmů předem. Fondy jsou zřizovány různými neziskovými organizacemi, např. Výbor dobré vůle - Nadace Olgy Havlové, Nadace J&T, Women for Women aj. - viz seznam [zde](#).
- ✓ **Garanční fond** umožňuje zaručit se za nájemníky, kteří jsou v očích pronajímatelů vnímáni jako riziková. Poskytuje záruky majitelům nemovitosti, že jim bude včas placen nájem a že v případě poškození bytu bude tento byt z prostředků fondu opraven. Příkladem zřízení a fungování takového fondu je garanční fond v rámci projektu Housing First v Českých Budějovicích
- ✓ **Krizový fond** pomáhá klientům překonávat složitá období výpadků v příjmech nebo období, kdy se objeví nutnost platit nečekané výdaje.
- ✓ **Lokální fondy** je možné najít v některých regionech. Příkladem může být [Sociální nadační fond](#) města Brna pro celý jihomoravský kraj.
- ✓ Pro uhrazení kauce lze využít také jednu z dávek v systému dávek v hmotné nouzi - **Mimořádnou okamžitou pomoc (MOP)**
- ✓ Zajímavým finančním nástrojem mohou být i v České republice zatím zřídka využívané tzv. **individuální rozpočty** - finanční prostředky, kterými jsou k dispozici klíčovými pracovníky, aby je podle potřeb a přání klienta flexibilně využívali na úhradu výdajů spojených (nejen) s bydlením.

Využívání podpůrných fondů jde ruku v ruce se zvyšováním finanční gramotnosti klientů a s hledáním různých možností, kde mohou klienti ušetřit.

Dokumenty a další užitečné zdroje

Problematicke fondů se věnuje také jeden z webinářů projektu Sociální bydlení v ČR, který je dostupný [zde](#).

Protikrizový plán

Nájemníci, kteří bojují s epizodami duševního onemocnění, čelí závislosti na návykových látkách nebo je u nich pravděpodobná jiná “krize”, si mohou ve spolupráci s klíčovým pracovníkem HF programu vytvořit protikrizový plán, který upravuje, jak má v takovém případě jednat klient i pracovník služby.

- ✓ Příklad protikrizového plánu je [zde](#).
- ✓ Webinář věnovaný protikrizovému plánování je dostupný [zde](#).
- ✓ Protikrizové plány jsou také součástí celosvětového nástroje *WRAP (Wellness Recovery Action Plan - Akcí plán zotavení a duševní pohody)*, který je používán v oblasti duševního zdraví. Školení v tomto nástroji je součástí [seznamu témat k proškolení pro pracovníky týmů Housing First](#). Nástroj samotný je dostupný zatím pouze v angličtině. Stáhnout si jej můžete i jako [aplikaci](#) do mobilního telefonu.

Další formuláře

Při práci s klienty HF programů se využívá řada formulářů. Zde jsou některé užitečné odkazy:

- ✓ Plán podpory najdete [tady](#).
- ✓ Otázky na klienta pro zjištění základní anamnézy najdete [zde](#).

HF Web

Web hf.socialnibydeni.org nabízí širší přehled o aktivitách Housing First v ČR, příklady dobré praxe, mapu projektů, které se v ČR již uskutečnily či právě realizují, a celkové základní informace o přístupu Housing First. Obsah stránek je možné využít při prezentování místních programů, zjišťování novinek a aktuálních akcí týkajících se HF, pro advokační aktivity a pro další informace z oblasti HF.

Metodické vedení a vzdělávání

Následující oblast zmiňuje aktivity, které byly konzultanty Platformy pro sociální bydlení a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR vyzkoušeny v průběhu pilotní realizace podpory pro HF týmy. Pro zvyšování kvality HF programů považujeme využití většiny uvedených nástrojů za zcela klíčové. V textech se primárně odkazuje na možnosti v gesci PSB a MPSV, ale u mnoha nástrojů lze do budoucna využít i know-how první vlny realizátorů HF projektů, tedy realizátorů projektů z výzvy č. 108 OP Zaměstnanost.

☐ Kurzy Housing First

Platforma pro sociální bydlení poskytuje tři akreditované kurzy věnované Housing First. Jedná se o :

- ✓ Jednodenní Úvod do Housing First (8 hod.),
- ✓ Dvoudenní základní kurz Housing First (16 hod.) a
- ✓ Podzimní školu Housing First (30 hod.).

Jednodenní kurz je určený spíše pro širší síť podpůrných organizací a organizace spolupracující spolupracující s realizátory Housing First projektů.

Dvoudenní základní kurz je pak již přímo pro pracovníky Housing First týmů a to jako základní kurz zejména pro ty pracovníky a pracovníce, kteří a které se z rozličných důvodů nemohou zúčastnit Podzimní školy Housing First.

Podzimní škola Housing First je čtyřdenní vzdělávací akce, která se koná jednou ročně a je kombinací strategického workshopu, tematických školení, síťování a výměny dobrých praxí, zahraniční inspirace a sebezkušenostních zážitkových aktivit. Škola je vždy rozdělená na tematické půldenní bloky, které obsahují vždy teoretickou část, zážitkovou část a diskusní část se sdílením vlastních zkušeností.

- ✓ Nabídku kurzů HF najdete [zde](#).

☐ Tematické kurzy a další doporučené kurzy pro pracovníky v HF

Konzultanti Platformy pro sociální bydlení také poskytují pokročilé kurzy zaměřené na specifická témata týkající se zabydlování a práce s klienty:

- ✓ Individuální plánování v kontextu HF (8 hod.)
- ✓ Osamělost (8 hod.)
- ✓ Sousedské vztahy v sociálním bydlení (8 hod.)
- ✓ Úvod do poskytování podpory v sociálním bydlení (8 hod.)

V rámci Housing First a sociálního bydlení existuje dále řada různých kurzů, které nejsou pokryty nabídkou Platformy pro sociální bydlení, ale pracovníci projektů Housing First mohou využít nabídky jiných organizací a školitelů.

- ✓ Nabídku kurzů motivačních rozhovorů najdete [zde](#).
- ✓ Kurzy krizové intervence můžete najít [tady](#).

[V příloze tohoto manuálu](#) najdete rovněž seznam doporučených témat a školení pro týmy Housing First, z nichž ne všechny jsou však v současnosti dostupné v češtině. Seznam vychází z irského manuálu Housing First, který sepsal Sam Tsemberis a kde v části o užitečných zdrojích pro týmy Housing First definuje témata, ve kterých by týmy měly být proškoleny.

Supervize

Supervize je základem při péči o tým a měla by být standardem ve všech službách, které pracují s lidmi. Výjimkou nejsou ani týmy Housing First. Supervize může být odborná, týmová, skupinová nebo individuální.

✓ Seznam supervizorů Českého institutu pro supervizi je [zde](#).

Kromě tohoto výčtu existuje mnoho dalších lidí, kteří mohou program supervidovat a přinášet zásadní posuny v kompetencích týmu specificky při výkonu práce v HF programech.

Pro tipy na tyto supervizory kontaktujte prosím podporahf@socialnibydeni.org.

Konzultace při přípravě a realizaci Housing First projektů

Poradci a konzultanti PSB a MPSV s dlouhodobými zkušenostmi se strategickým poradenstvím v oblasti sociálního bydlení i se zkušenostmi v přímé sociální práci mohou po dohodě dojíždět na porady HF programů nebo se jich alespoň účastnit online.

Benefitem jejich účasti je široký přehled o dění v lokalitách napříč Českou republikou, přenášení know-how související s celkovým fungováním projektu a vztahy mezi jednotlivými místními aktéry, přinášejí také podporu při řešení jednotlivých klientských kazuistik, informují o možnostech propojení s dalšími projekty, orientují tým v různých formách podpory a pomáhají hledat slepá místa, která ještě nejsou dobře ošetřena.

Účast odborníků z PSB na poradách HF týmu je možné dohodnout na podporahf@socialnibydeni.org.

Fidelity - Věrnost principům Housing First

I když se hodnocení věrnosti a jeho nástrojům věnujeme podrobněji až ve čtvrté oblasti, považujeme za užitečné na tomto místě zmínit, že věrnost principům HF je pro rozvoj Housing First nutné v rámci konzultací a metodického vedení průběžně s realizátory prověřovat a diskutovat. Úroveň věrnosti principům je totiž přímo úměrná úspěšnosti implementace programu a měření věrnosti tak může sloužit jako hodnotný nástroj učení, které povede k průběžnému zlepšování intervence a tím ke zlepšování dosahovaných výsledků.

Individuální konzultace

Někdy není nutné setkávat se s celým týmem, ale hodí se mít individuální konzultaci s metodikem, koordinátorem nebo klíčovým pracovníkem HF programu. Jedná se například o přípravu nových projektů, konzultace týmových témat, konzultace složitých případů apod.

Individuální podporu je možné dojednat na podporahf@socialnibydeni.org.

Webináře

Webináře pravidelně tvoří tým projektu Podpora sociálního bydlení v ČR z dílny MPSV. Jsou specifickou formou vzdělávání, kdy účastníci webinářů během cca 1,5 - 2 hodin získají základní přehled o daném tématu. Na oblibě získali především během pandemie covid-19 a v této době se ukázali také jako klíčový nástroj při zkompetentňování pracovníků HF programů. Webináře zároveň dokáží relativně rychle reagovat na nové potřeby prohloubení

znalostí specifické problematiky s přihlédnutím k aktuálnímu dění (Covid, změny v dávkách, ...).

Webináře umožňují dostat potřebné znalosti k realizátorům HF v krátké době a je možné pustit si je i ze záznamu, což vychází vstříc časovým možnostem jednotlivých pracovníků. Realizátoři jsou zároveň motivováni, aby aktivně přinášeli vlastní témata, která by prostřednictvím webinářů chtěli zpracovat.

Témata je možné navrhnout na podporahf@socialnibydeni.org nebo socialni.bydleni@mpsv.cz.

Seznam nejdůležitějších webinářů pro HF týmy najdete [níže v příloze č. 1](#), celý Youtube kanál projektu Podpora sociálního bydlení je dostupný [zde](#).

Dobré praxe

Práci v projektech Housing First často může ulehčit sdílení dobrých praxí a kazuistik mezi jednotlivými týmy. Tyto příklady dobré praxe a inspiraci z jiných projektů můžete průběžně najít:

- ✓ ve facebookové skupině Housing First podpora
- ✓ ve Zpravodaji sociálního bydlení
- ✓ v sekci Příběhy na webu hf.socialnibydeni.org nebo také na webu socialnibydeni.org
- ✓ ve speciálních publikacích, např.
  - v brožuře [Medailonky realizátorů](#) z konference Housing First a podpora sociálního bydlení v ČR

Vždy nás můžete kontaktovat také na podporahf@socialnibydeni.org, kde Vám poradíme, který realizátor je v práci s danou CS úspěšný a kde se tak můžete inspirovat při práci s vlastními klienty.

Sítování

Vytváření sítí různého složení a účelu je velmi užitečným nástrojem pro zvyšování kvality práce HF týmů a získávání inspirací pro inovativní postupy - takové sítě můžeme nazvat také peer sítěmi, kde znalosti jednotliví realizátoři nabývají od sebe navzájem. Jiný druh sítí je pak nezbytný pro pestrou realizaci HF projektů - jedná se o lokální síť podpory, které zajistí kvalitní multidisciplinární podporu účastníkům s komplexními potřebami a o lokální síť, které zajistí potřebné logistické zázemí, politickou a veřejnou podporu a často i doplňkové financování pro realizaci projektu. Nástroje pro vytváření posledních zmiňovaných sítí a vztahu zmiňujeme v části Udržitelnost.

Konference

Konference obecně slouží především ke shrnutí znalostí z daného oboru, sdílení dobrých praxí a navazování kontaktů. Ne jinak je tomu u konferencí zaměřených na sociální bydlení a Housing First, které cílí na zvyšování povědomí o HF ve společnosti, prohlubování odborných znalostí pracovníků HF, přenos zahraničních trendů a formulování politiky ve vztahu k lidem v dlouhodobé bytové nouzi.

Platforma pro sociální bydlení a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR uspořádalo často ve spolupráci s dalšími partnery v posledních dvou letech 3 velké konference s velmi pozitivní zpětnou vazbou a pořádání podobných akcí za účelem propojování jednotlivých projektů Housing First se bude věnovat také v budoucnu. S ohledem na nárůst počtu projektů Housing First v posledních dvou letech a předpokládaný nárůst do budoucna by realizátoři mohli zvážit pořádání vlastních lokálních/regionálních konferencí a menších setkání za účelem propojování blízkých projektů a kultivování vztahu s regionálními partnery.

Záznamy z pořádaných akcí najdete níže:

- ✓ [Zde](#) příspěvky z konference Sociální bydlení v českých obcích - zkušenosti z praxe konané 9. 9. 2020
- ✓ [Zde](#) záznamy ze Setkání realizátorů Housing First v pražském prostoru 39 15. 6. 2021.
- ✓ [Zde](#) záznamy jednotlivých dnů Konference Housing First v Jihlavě z 30. 9. a 1. 10. 2021
- ✓ [Zde](#) jednotlivé příspěvky z konference Housing First a budoucnost sociálního bydlení v ČR z 23. a 24. 5. 2022

Pro informace o nejbližších HF konferencích můžete sledovat webové stránky hf.socialnibydeni.org, socialnibydeni.mpsv.cz, FB stránky Platformy pro sociální bydlení nebo Sociální bydlení v ČR nebo můžete napsat na podporahf@socialnibydeni.org nebo socialni.bydeni@mpsv.cz.

Kazuistické semináře

Kazuistické semináře jsou praktickým nástrojem pro řešení nestandardních problémů v práci s uživateli HF služeb. Na koordinovaných setkáních se formou bálintovských skupin diskutují zkušenosti s obdobnými případy a možnosti, jak se se situací efektivně vyrovnat. Kazuistické semináře pro realizátory HF organizuje Platforma pro sociální bydlení online, aby se mohl zúčastnit kdokoliv bez ohledu na lokalitu. Vzhledem k práci s citlivými údaji nejsou tato setkání nahrávána ani jinak dokumentována.

Semináře probíhají každý měsíc od března 2021.

O zařazení na mailing list s pozvánkami na kazuistický seminář je možné požádat na podporahf@socialnibydeni.org.

Exkurze

Exkurze jsou užitečným nástrojem pro prohlubování znalostí o různých cílových skupinách HF, inovativních přístupech a praxi HF se specifickými cílovými skupinami. Jejich prostřednictvím je možné šířit dobrou praxi, pracovat na sjednocení HF přístupu napříč ČR, prohlubovat znalosti návštěvníků a vytvářet si nové kontakty.

Exkurze se mohou konat po ČR, ale je vhodné zařazovat a počítat při vzdělávání zaměstnanců HF týmů i s návštěvami zahraničních programů.

Exkurze jsou napříč realizátory velmi žádané a jsou považované za velmi užitečné a podnětné.

Tipy na exkurze do programů můžete dostat zde podporahf@socialnibydeni.org nebo socialni.bydeni@mpsv.cz. Tipy na projekty, které byste chtěli navštívit můžete získat v příručce Medailonky realizátorů. (odkaz)

Stínování (Shadowing)

Exkurze do programů se hodí pro skupiny návštěvníků a jejich forma je spíše přednášková. Naproti tomu stínování je formou spolupráce, kdy se jednotlivec přijede podívat na fungování služby a s pracovníky programů tráví pracovní čas v řádu hodin až dní. Tento přístup míří k hlubšímu poznání praxe HF v hostitelské službě a zpětně může výrazně ovlivnit a zkvalitnit práci ve službě, odkud přichází host.

Tipy na služby, kam poslat pracovníka na stínování, můžete získat na podporahf@socialnibydeni.org nebo socialni.bydeni@mpsv.cz.

Tipy na projekty, které byste chtěli navštívit můžete získat v příručce [Medailonky realizátorů](#).

Regionální setkání

Jedním z hlavních cílů externí podpory projektů Housing First bylo propojování jednotlivých projektů navzájem. Za tímto účelem byla naplánována regionální setkání, kde by jednotlivé týmy měly možnost potkat se, bavit se o společných problémech a zkušenostech i vlastních specifikách. Realizaci těchto setkání ve větší míře však zamezil covid-19 a většina aktivit se přesunula do online prostoru. Do budoucna bychom nicméně dále pokračovali v širším organizování skupinových setkání podle regionů a podněcovali také realizátory, aby tato vzájemná setkání organizovali. Zde je možné za přítomnosti expertů na různá témata konzultovat HF přístupy v dané lokalitě nebo se jen setkávat, seznamovat a předávat si užitečné informace z praxe. Tato setkání je možné využít i pro další organizace, které o zřízení HF programů teprve uvažují, seznámit je s možnostmi, které se v současné době pro realizaci HF programů nabízejí a společně jim odpovídat na dotazy, které by třeba při konzultaci s jedinou organizací nepadly.

Máte zájem o organizaci takového setkání, ale nevíte jak na to? Kontaktujte nás na podporahf@socialnibydeni.org.

Případová setkání

Klienti HF programů mají nezřídka komplexní řadu potřeb, které vyžadují řešení ze strany mnohých specializovaných služeb. Experti z PSB mohou pomoci se sítováním těchto

služeb a účastnit se případových setkání, kde se řeší v krocích další spolupráce s klientem tak, aby byly jeho potřeby pokryty smysluplně a co nejefektivněji s primárním cílem udržení bydlení, přičemž platí, že informace o klientovi se sdílejí v minimální nutné míře. Podporu konzultanta z PSB při pořádání případových setkání je možné domluvit na podporahf@socialnibydleni.org nebo přímo u jednotlivých poradců z PSB [zde](#).

Fokusní skupiny (Focus Groups)

Fokusní skupiny jsou nástrojem kvalitativního výzkumu, který byl v rámci projektu Platformy pro sociální bydlení využit například při zjišťování a hodnocení faktorů úspěšnosti přístupu Housing First. Skupina dané téma a různé aspekty své práce probírá do hloubky a tak jsou tato setkání přínosná nejen pro výzkum a analýzu, za jejichž účelem jsou svolávány, ale také pro realizátory samotné, kteří mají možnost vzájemně interagovat, sdílet své zkušenosti a seznamovat se.

- ✓ Jednotlivé shrnutí zpráv o jednotlivých faktorech můžete nalézt [zde](#).
- ✓ Řadu poznatků a shrnutí z fokusních skupin naleznete také v příručce [Medailonky realizátorů](#), která byla sepsána u příležitosti konference Housing First v květnu 2022.

Facebooková skupina

Výše zmiňovaná podpora ze strany PSB a ostatních realizátorů HF vyžaduje přípravu a organizaci. Občas se ale vyskytnou momenty, kdy je třeba dostat rychlou radu a reagovat bez prodlení. Pro tyto momenty je zde FB skupina, kde je možné dostat odpověď na konkrétní dotaz v řádu minut až hodin. Skupinu lze využít i mnoha dalšími způsoby, např. pro sdílení vzdělávacích i jiných akcí souvisejících s HF, pro sdílení mediálních výstupů, úspěchů či kazuistik jednotlivých projektů.

- ✓ FB skupinu Housing First podpora najdete [zde](#).

Udržitelnost

Projektové financování je dočasné a každý realizátor tak musí již od počátku projektu často přemýšlet nad tím, jak zajistit, aby klienti HF programů nezůstali bez podpory a jak prosadit a rozšiřovat rozvoj Housing First a Housing Led programů v konkrétní lokalitě či regionu. K zajištění udržitelnosti a rozvoje programu slouží řada nástrojů, které jsou zmíněny již v předchozích oblastech a skrze které je možné navázat spolupráci s různými aktéry, dozvědět se více o možnostech rozvoje a financování programů Housing First apod. Zde uvádíme specifické nástroje, které v jiných oblastech zmíněny nejsou.

Možnosti financování

Pro shrnutí zde uvádíme strategie návazného financování projektů financovaných z OP Zaměstnanost, které dosud použili dosavadní realizátoři.

- ✓ Prodloužení projektů a následné využití dalších výzvy z OPZ+ - podrobnosti k nové výzvě jsou dostupné [zde](#).
- ✓ Zahrnutí programů HF do systému sociálních služeb kraje a zajištění krajského financování - příkladem této praxe je Housing First ve městě Jihlava
- ✓ Navázání spolupráce s obcí a alespoň částečně financování programů z rozpočtu obce

Evaluace

Evaluace jako nástroj vyhodnocování kvality a efektivity programů umožňuje posoudit přístup Housing First jako metodu, ale i fungování konkrétních HF projektů. Díky tomu mohou jednotliví realizátoři zvyšovat kvalitu služeb, které svým uživatelům poskytují. Evaluace je rovněž užitečným nástrojem a zdrojem dat pro tvorbu politik a nastavování politiky bydlení na různých úrovních. Projekt podpory HF od Platformy pro sociální bydlení byl také průběžně vyhodnocován a výsledky této evaluace budou využity pro další rozvoj poskytované externí podpory.

- ✓ Užitečná celková data i data o jednotlivých projektech, která byla sesbírána v rámci evaluací, lze nalézt např. v příručce Medailonky realizátorů [zde](#).
- ✓ V rámci evaluace PSB byly měřeny i jednotlivé faktory úspěšnosti projektů Housing First - zprávy o těchto faktorech jsou dostupné [zde](#).
- ✓ Situaci osob zabydlených v rámci projektů z výzvy č. 108 OPZ mapoval výzkum MPSV dostupný [zde](#).

Pro další informace o evaluaci HF projektů je možné kontaktovat

petr.schovanek@socialnibydeni.org.

Hodnocení věrnosti principům Housing First (Fidelity)

Housing First je přístup založený na důkazech (evidence-based). Řada výzkumů včetně randomizovaných kontrolních studií ukázala, že programy, které dodržují principy sestavené zakladatelem přístupu Samem Tsemberisem, mají vysokou míru úspěšnosti. Proto byla sestavena tzv. fidelity scale neboli škála věrnosti, která umožňuje programům po celém světě vyhodnotit, do jaké míry se drží původních Housing First principů. Platforma pro sociální bydlení vytvořila adaptaci této škály pro české prostředí, která výchozí škálu rozšiřuje zejména o podporu domácností s dětmi. Tzv. škála věrnosti původnímu modelu byla vyhodnocována s 9 projekty výzvy č. 108 OP Zaměstnanost a zároveň byla vytvořena metodika, podle které je možné hodnotit další programy i v

budoucnu. Vysoká věrnost principům Housing First je totiž klíčová pro další rozvoj a udržitelnost programů Housing First tak, aby vykazovali co největší úspěšnost.

Věrnost principům by realizátoři HF programů měli mít na mysli průběžně a pokud ve svých aktivitách identifikují problémy a mezery, lze se právě k věrnosti principům vracet a dle jednotlivých bodů věrnosti programy dále rozvíjet.

- ✓ stručný popis jednotlivých složek programu HF, které by měl obsahovat, aby vykazoval vysokou věrnost modelu, obsahuje [příloha č. 3](#).

Bližší informace k měření fidelity HF programů získáte od experta na fidelity z Platformy pro sociální bydlení Jana Snopka - jan.snopak@socialnibydeni.org.

- Advokační aktivity

Lidé v bytové nouzi potřebují zastání. Často jsou terčem ostrakizace a předsudků. PSB dlouhodobě sleduje novinky z oblasti bytové nouze a příbuzných témat, aktivně vystupuje ve prospěch lidí v bytové nouzi a zasazuje se o přijetí zákona o sociálním bydlení. V případě, že hledáte podporu v této oblasti, můžete se stát členem Platformy pro sociální bydlení nebo nás kontaktovat na podporahf@socialnibydeni.org.

- ✓ Pro informace o činnosti Platformy pro sociální bydlení můžete odebrat pravidelný newsletter [zde](#).
- ✓ Aktuální informace z oblasti sociálního bydlení přináší také pravidelně Zpravodaj sociálního bydlení od MPSV - všechna i starší vydání naleznete [zde](#).
- ✓ Sledovat doporučujeme také FB stránky [Platforma pro sociální bydlení](#) a [Sociální bydlení v ČR](#).
- ✓ Aktuality a důležité materiály naleznete také na webech socialnibydeni.org a socialnibydeni.mpsv.cz.

- Práce s aktéry

Platforma pro sociální bydlení stejně jako MPSV nabízí konzultace a materiály k sociálnímu bydlení na obcích i v krajích k nastavení efektivního systému podpory lidí v bytové nouzi a ukončování bytové nouze v lokalitě. Je možné požádat o spolupráci s odborníky, kteří do lokality přijedou a představí přístupy Housing First, Housing Led nebo nástroje prevence ztráty bydlení a možnosti, jak je v lokalitě implementovat.

- ✓ Využít můžete zkušenosti PSB se strategickým plánováním a spoluprací při přípravě lokálních strategických plánů a koncepcí v oblasti bydlení a sociálního začleňování obecně - zkušenosti z této oblasti jsme přenesli do tzv. [Příručky pro obce](#).
- ✓ V rámci spolupráce s dalšími aktéry v lokalitě je vždy přínosné zapojit se do komunitního plánování sociálních služeb v regionu a podílet se tak na tvorbě sítě sociálních služeb
- ✓ Pro inspiraci uvádíme několik příkladů materiálů, které za podpory Platformy pro sociální bydlení společně tvořili místní aktéři v různých lokalitách - [Akční plán ukončování bezdomovectví rodin s dětmi v Brně 2018-25](#)

V případě zájmu o jakékoliv podklady či konzultace, přednášky apod. kontaktujte prosím podporahf@socialnibydeni.org nebo socialni.bydeni@mpsv.cz.

Doporučená časová osa podpory programu:

Podpora poskytovaná či vyhledávaná samotnými realizátory v rámci programu Housing First může být z velké části poskytována během všech fází realizace programu. Na některé oblasti se však doporučujeme více zaměřit v počátečních fázích, s některými oblastmi lze naopak vyčkat na později. Jednoduché grafické znázornění časové osy programu Housing First a jeho podpory přinášíme níže.

	<u>Příprava</u>	<u>Zabydlování</u>	<u>Realizace</u>	<u>Udržitelnost</u>
<i>Dokumenty a další užitečné zdroje</i>				
<i>Metodické vedení</i>				
<i>Vzdělávání</i>				
<i>Sítování</i>				

Zhodnocení poskytované podpory realizátory projektů z výzvy č. 108 OPZ²

V rámci evaluace projektu podpory Housing First projektů Platformy pro sociální bydlení bylo mezi realizátory projektů realizováno třikrát v průběhu dvou let dotazníkové šetření, které zjišťovalo spokojenost s poskytováním podpory a další potřeby respondentů. Stručné výsledky tohoto zjišťování společně s doporučeními, které si ze šetření pro budoucí poskytování podpory odnášíme, shrnujeme níže.

Hlavní zjištění:

- ✓ Podpora je podle většiny realizátorů poskytována v dostatečné míře, dostatečně často a frekvenci by rádi do budoucna uchovali.
- ✓ Za nejpřínosnější je považována přítomnost externího poradce na poradách organizace.
- ✓ Velký zájem do budoucna byl především o další sdílení zkušeností napříč týmy, sdílení klientských kazuistik a exkurze do zahraničí.
- ✓ Realizátoři shodně pozitivně oceňují podporu od PSB i MPSV, někteří ji příliš nerozlišují.
- ✓ Tři témata, která realizátoři považují v sociální práci za klíčová, jsou následující: spolupráce klíčových aktérů v průběhu projektu, práce se zabydlenými klienty, zajištění dostatečného množství vhodných bytů pro HF.
- ✓ Výhrady realizátorů směrem k podpoře se týkaly především převažující online komunikace (v souvislosti s pandemií covid-19), zmíněna byla také nedostatečná možnost spolupráce s dalšími programy HF.

² Výtah z interní evaluační zprávy projektu .....

- ✓ Z některých odpovědí v rámci šetření byla v některých případech patrná nedostatečná informovanost o projektu externí podpory od PSB a jejím účelu. K tomu se někdy přidala také pro realizátory nejasnost a nečitelnost v rozdělení rolí PSB a MPSV.

Doporučení vyplývající pro budoucí poskytování podpory:

Na základě výše uvedených hlavních zjištění i závěrečných doporučení, která někteří realizátoři uváděli v dotazníkových šetření, a zároveň na základě reflexivní diskuze samotného týmu podpory PSB, si pro budoucí poskytování podpory i pro budoucí další poskytovatele podpory odnášíme následující doporučení:

- ✓ Větší zaměření na regionální setkání a síťování a propojování se zahraničím.
- ✓ Pokud je bude možné, "zpravidelnění", tj. nastavení pevné frekvence, některých akcí, seminářů a konzultací.
- ✓ Pokračování v realizaci kazuistických seminářů.
- ✓ Jasnější vymezení rolí jednotlivých externích poskytovatelů podpory a komunikace tohoto vymezení směrem k realizátorům.
- ✓ Pokračování v individuální podpoře podle potřeb realizátorů.
- ✓ Flexibilita ze strany poskytovatelů - v případě potřeby možnost změnit poradce, pozvat další konzultanty na specifická témata apod.
- ✓ Důraz na propagaci a dostatečnou komunikaci materiálů a publikací k Housing First.
- ✓ Zapojování současných již zkušených realizátorů HF programů do další podpory novějším realizátorům.
- ✓ Využívat možnosti online schůzek tam, kde je to vhodné a žádoucí a neovlivní to kvalitu setkání.

Příloha č. 1

Webináře:

Tabulka nejčastějších problémů a jim věnovaných vybraných webinářů:

<i>Téma</i>	<i>Popis</i>	<i>Odkaz</i>
<i>Zabydlování rodin</i>	<i>Specifika HF práce s rodinou</i>	<u>zde</u>
<i>Krizové fondy</i>	<i>Finanční stabilizace klientů</i>	<u>zde</u>
<i>Case management</i>	<i>Multidisciplinární podpora klienta</i>	<u>zde</u>
<i>Nábytkové banky</i>	<i>Jak vybavit byt klienta</i>	<u>zde</u>
<i>Sousedské vztahy</i>	<i>Pečovat o sousedské vztahy a předcházet konfliktům</i>	<u>zde</u>
<i>Individuální plánování</i>	<i>Inovativní individuální plány</i>	<u>zde</u>
<i>Péče o tým</i>	<i>Jak předcházet fluktuaci pracovníků</i>	<u>zde</u>
<i>Kde ušetřit s klientem</i>	<i>Formy finanční stabilizace klientů</i>	<u>zde</u>
<i>Alkoholová závislost</i>	<i>Harm reduction a specifická podpora</i>	<u>zde</u>
<i>Domácí násilí</i>	<i>Jak pracovat s oběťmi i pachateli</i>	<u>zde</u>
<i>Dávky na bydlení</i>	<i>Přehled dávek a jejich využívání</i>	<u>zde</u>
<i>Protikrizové plánování</i>	<i>Připravte se na krizi</i>	<u>zde</u>
<i>Návykové látky</i>	<i>Specifika práce se závislými</i>	<u>zde</u>
<i>Osamělost</i>	<i>Jak pracovat s osamělostí klientů</i>	<u>zde</u>

Příloha č. 2

Seznam témat k proškolení pro pracovníky týmů Housing First (vycházející z irského manuálu Housing First)

- Trauma citlivý přístup
- Integrovaná léčba klientů s duální diagnózou, s harm reduction jako klíčovým prvkem; Proces změny; Motivační rozhovory
- Přístup zohledňující silné stránky a plánování zaměřené na člověka
- Wellness Recovery Action Plan (WRAP)
- Podporované zaměstnávání
- Community integration and social inclusion
- Zapojování peer pracovníků

F. Věrnost původnímu modelu PHF (ACT a ICM verze)³

Pro bližší představu o nastavení programu, který vykazuje vysokou věrnost původnímu modelu Pathways Housing First (v jeho obou verzích využívajících /a/ asertivní komunitní léčby a /b/ intenzivního case managementu), jsme se rozhodli doplnit zprávu o přílohu, která poskytuje popis jednotlivých položek odpovídajících vysoké věrnosti modelu (tj. možnostem hodnoceným skóre 4,0). Popis vychází z původní škály věrnosti PHF (Tsemberis a Stefancic 2012) a u některých položek přihlíží k formulacím z kanadské aplikace nástroje (Goering a kol. 2014).

1. Proces a struktura zabydlování

1. Účastník má velký výběr, pokud jde o byt, jeho umístění a další prvky svého bydlení (zařízení, výzdobu).
2. K nastěhování účastníka do bytu dochází rychle po přijetí do programu (85 % účastníků se stěhuje do čtyř měsíců od vstupu do programu⁴).
3. Předpokládá se, že účastníci budou mít (pokud budou plnit podmínky běžné nájemní smlouvy) byty pronajaty dlouhodobě (ačkoliv nájemní smlouva může být periodicky prodlužována).
4. Bydlení je pro účastníky finančně dostupné (vydávají za něj pokud možno 30 % svých příjmů nebo méně).
5. Bydlení účastníků je integrované (jedná se o rozptýlené byty v domech, kde jinak bydlí běžná populace a méně než 20 % bytů je využíváno programem⁵).
6. Účastníci mají zajištěno soukromí (nemusí sdílet obytné prostory s jinými nájemci).

2. Oddělení bydlení a služeb

7. Účastníci nemusí být na bydlení připraveni (před nastěhováním nemusí splnit žádné požadavky kromě souhlasu s týdenními návštěvami sociálního pracovníka).
8. Pokračování nájmu není podmiňováno jinak než plněním podmínek běžné nájemní smlouvy (zejména ne plněním individuálního plánu nebo čerpáním podpory sociálního pracovníka).
9. Účastníci mají uzavřenou standardní nájemní smlouvu (bez ustanovení specifických pro program).
10. Program se zavazuje poskytnout v případě potřeby účastníkům jiný byt (rozhodnutí o přestěhování jsou (1) individualizovaná, (2) řízená účastníkem, (3) přestěhování

---

³ příloha převzata z Metodiky hodnocení věrnosti původnímu modelu HF

⁴ Tsemberis (2020) toto kritérium zpřísňuje. Nově uvádí, že 85 % účastníků se stěhuje do bytu do šesti týdnů od vstupu do programu.

⁵ Pro venkovské oblasti Tsemberis (2020) uvádí, že 80 % účastníků žije v domech, jež splňují následující kritéria: maximálně 1 účastník v domě s 1 až 3 jednotkami, maximálně 2 účastníci v domě se 4 až 6 jednotkami a maximálně 3 účastníci v domě se 7 až 12 jednotkami.

Příloha č. 3

není nijak podmiňováno, (4) zabezpečují účastníkův *well-being* a (5) není stanoven žádný paušální limit pro počet stěhování).⁶

11. Podpora je poskytována, i když účastník ztratí bydlení (ať už v důsledku výpovědi, neprodloužení smlouvy nebo hospitalizace).
12. Podpora je poskytována terénní formou v přirozeném prostředí účastníka (a tam, kde účastník preferuje).

3. Filosofie služby

13. Účastníci programu mají možnost vybírat, ovlivňovat, či odmítnout služby a podporu kdykoliv, s výjimkou osobní návštěvy pracovníka jednou týdně.
14. Účastníci se závažným duševním onemocněním nemají povinnost užívat medikaci a/ nebo se účastnit léčby.
15. Účastníci závislí na návykových látkách (vč. alkoholu) nemají povinnost účastnit se léčby.
16. Program využívá přístup harm reduction (účastníci nemají povinnost abstinovat od alkoholu a/nebo drog, ale zaměstnanci s nimi pracují důsledně na snižování negativních dopadů užívání podle principů harm reduction).⁷
17. Pracovníci programu jsou dobře obeznámeni s principy motivačních rozhovorů a užívají je konzistentně v každodenní praxi.
18. Program systematicky využívá paletu strategií individualizovaného asertivního zapojování a systematicky identifikuje a vyhodnocuje potřebu různých typů strategií.
19. Program nepodněcuje dodržování individuálního plánu nátlakem (např. hrozbou ztráty bydlení či ukončením poskytování podpory).
20. Program využívá plánování zaměřené na člověka (*person-centred planning*) včetně (1) vstupního plánování založeného na účastníkových cílech a preferencích, (2) realizace pravidelných setkání nad individuálním plánem, (3) praxe zohledňující silné stránky a zdroje identifikované při vyhodnocování.
21. Program se svými intervencemi zaměřuje systematicky na širokou škálu oblastí/ životních situací (např. fyzické zdraví, zaměstnávání, vzdělávání, udržení bydlení, sociální podpora, spiritualita, odpočinek a volný čas atd.)
22. Program v každodenních aktivitách silně hájí sebeurčení účastníků a jejich nezávislost (tím, že jim umožňuje svobodně se rozhodovat a ctí jejich každodenní rozhodnutí všude, kde to je možné).

---

⁶ Tsemberis (2020) upřesňuje, že podpora je poskytována v případě ztráty bydlení, nejméně 90 následujících dní s tím, že je možné, že četnost kontaktů se sníží.

⁷ Tsemberis (2020) doplňuje novou položku průběžné vzdělávání účastníků v principech Housing First a Harm Reduction (při vstupu do programu a poté nejméně jednou za rok).

Příloha č. 3

4. Šíře služeb nabízených v programu

23. Program nabízí jak podporu při nastěhování a podpisu nájemní smlouvy, tak průběžnou podporu v bydlení, včetně orientace v místě bydliště, mediace vztahů s pronajímatelem a sousedy, pomoc s hospodařením a nakupováním⁸, služeb správy majetku a při placení nájmu (včetně pomoci s vyřízením dávek).
24. a) Program zaměstnává psychiatra, který vedle poskytování psychofarmakologické léčby, plní následující všechny následující funkce: (1) obvykle alespoň jednou měsíčně vyhodnocuje symptomy a reakce účastníků na léky, včetně vedlejších účinků; (2) monitoruje všechny somatické obtíže a nepsychiatrické zdravotní stavy účastníků a nepsychiatrické léky; (3) pokud jsou účastníci hospitalizováni, komunikuje přímo s nemocničním ošetřujícím psychiatrem, aby byla zajištěna kontinuita péče; (4) poskytuje vzdělávání v oblasti medikace; a (5) navštěvuje účastníky v domácnosti.
- b) Program má silné vazby na poskytovatele psychiatrických služeb, aktivně na ně napojuje účastníky a návazně vyhodnocuje podporu ((1) má vytvořené formální nebo neformální vazby s několika poskytovateli psychiatrických služeb, (2) vyhodnocuje potřeby a preference účastníků, (3) pomáhá účastníkům vyhledat a kontaktovat poskytovatele a přímo je k nim doprovází, (4) následně vyhodnocuje naplnění potřeb účastníků, komunikuje pravidelně s poskytovateli, popř. konzultuje s jinými poskytovateli a koordinuje podporu).
25. a) Program přímo zajišťuje integrovanou, na fázi změny zaměřenou léčbu užívání návykových látek. Mezi základní služby patří: (1) Systematická a integrovaná vyšetření a posouzení stádia užívání návykových látek; intervence přizpůsobené osobám v (2) raných fázích připravenosti na změnu (např. asertivní kontaktování, motivační rozhovory, doprovod účastníků na léčbu/schůzky) a (3) v pozdějších fázích připravenosti na změnu (např. CBT, prevence relapsu).
- b) Program má silné vazby na poskytovatele služeb zaměřujících se na léčbu závislostí, aktivně na ně napojuje účastníky a návazně vyhodnocuje podporu ((1) má vytvořené formální nebo neformální vazby s několika poskytovateli adiktologických služeb; (2) vyhodnocuje potřeby a preference účastníků; (3) pomáhá účastníkům vyhledat a kontaktovat poskytovatele a přímo je k nim doprovází; (4) následně vyhodnocuje naplnění potřeb účastníků, komunikuje pravidelně s poskytovateli, popř. konzultuje s jinými poskytovateli a koordinuje podporu).
26. a) Program přímo poskytuje služby podporovaného zaměstnávání. Ty zahrnují: (1) zapojení; (2) profesní poradenství; (3) rychlé vyhledání práce a umístění na základě preferencí účastníků (včetně návratu do školy či kurzů); a (4) pracovní koučink a následnou podporu (včetně podpory v akademickém prostředí).
- b) Program má silné vazby na poskytovatele služeb zaměřujících se na podporu zaměstnanosti a vzdělávání, aktivně na ně napojuje účastníky a návazně

---

⁸ Tsemberis (2020) uvádí nově jako samostatnou položku **služby finančního poradenství**, jež poskytuje přímo HF program a je zaměřené na podporu finanční stability. Služby zahrnují podporu s: (1) zajištěním nebo udržením sociálních dávek, (2) vytvářením rozpočtu domácnosti, (3) placením nájmu a (4) zřízením zvláštního příjemce dávek.

Příloha č. 3

vyhodnocuje podporu ((1) má vytvořené formální nebo neformální vazby s několika poskytovateli služeb v oblasti podpory zaměstnanosti a vzdělávání; (2) vyhodnocuje potřeby a preference účastníků; (3) pomáhá účastníkům vyhledat a kontaktovat poskytovatele a přímo je k nim doprovází; (4) následně vyhodnocuje naplnění potřeb účastníků, komunikuje pravidelně s poskytovateli, popř. konzultuje s jinými poskytovateli a koordinuje podporu).

27. a) Program přímo zajišťuje služby zaměřující se na fyzické zdraví. Mezi ně spadají: (1) vedení lékového režimu; (2) vyšetření zdravotních problémů nebo vedlejších účinků medikace; (3) komunikace a koordinace služeb s dalšími poskytovateli zdravotnických služeb; (4) zapojení do aktivit na podporu zdraví, vzdělávacích a preventivních aktivit (tj. posouzení rizikového chování a pokusy o změnu chování).

b) Program má silné vazby na poskytovatele služeb zaměřujících se na fyzické zdraví, aktivně a úspěšně na ně napojuje účastníky a návazně vyhodnocuje podporu ((1) má vytvořené formální nebo neformální vazby s několika poskytovateli ošetřovatelství a zdravotních služeb; (2) vyhodnocuje potřeby a preference účastníků; (3) pomáhá účastníkům vyhledat a kontaktovat poskytovatele a přímo je k nim doprovází; (4) následně vyhodnocuje naplnění potřeb účastníků, komunikuje pravidelně s poskytovateli, popř. konzultuje s jinými poskytovateli a koordinuje podporu).

28. Program podporuje sociální integraci účastníků. (1) pomáhá jim rozvíjet oceňované sociální role a sociální sítě v rámci programu i mimo něj; (2) pomáhá jim úspěšně rozvíjet sociální kompetence k úspěšnému fungování v sociálních vztazích; (3) posiluje jejich občanské zapojování a účast na společenských a politických událostech.)

29. Program je v případech krizí 24 hodin denně dostupný na telefonu a/nebo poskytuje účastníkům kontakt na krizovou linku.

30. Program se aktivně věnuje účastníkovi v případě hospitalizace⁹, spolupracuje s nemocničním personálem a konzultuje s ním podporu, je včas informován o chystaném propuštění z nemocnice.

5. Struktura týmu/lidské zdroje programu

31. Program přednostně přijímá jednotlivce čelící závažnějším překážkám pro stabilní bydlení (prioritizuje jednotlivce, kteří zakoušejí mnohočetná znevýhodnění včetně (1) bezdomovectví, (2) závažného duševního onemocnění a (3) užívání návykových látek).

32. a) Kontakty s účastníky jsou intenzivní (pracovníci se s alespoň 90 % účastníků setkávají face-to-face nejméně 4x měsíčně).

b) Kontakty s účastníky jsou intenzivní (pracovníci se s alespoň 90 % účastníků setkávají face-to-face nejméně 3x měsíčně).

33. a) Na jeden pracovní úvazek pracovníka připadá nízký počet účastníků (10 nebo méně).

---

⁹ Tsemberis (2020) tento bod nově rozšiřuje na pobyt v institucích obecně (vedle hospitalizace uvádí explicitně vězení).

Příloha č. 3

- b) Na jeden pracovní úvazek pracovníka připadá nízký počet účastníků (20 nebo méně).
34. a) Pracovníci programu fungují jako multidisciplinární tým. Jednotliví pracovníci znají všechny účastníky programu a pracují s nimi. 80 % nebo více účastníků má v průběhu 4 týdnů osobní kontakt alespoň se třemi pracovníky týmu.
b) X
35. a) Všichni pracovníci programu se setkávají ke společné poradě alespoň 4 dny v týdnu.
b) Všichni pracovníci programu se setkávají ke společné poradě alespoň jednou týdně.¹⁰
36. a) Týdenní porady plní následující funkce: (1) Stručný ale odborně relevantní přehled situace všech účastníků a kontaktů za posledních 24 hodin; (2) záznam o statusu všech účastníků; vytvoření denního rozvrhu pracovní doby, jenž je založen na (3) týdenním rozvrhu účastníků, (4) vyvstalých potřebách a (5) potřebě proaktivních kontaktů k zabránění budoucím krizím.
b) Týdenní porady plní následující funkce: (1) Stručný ale odborně relevantní přehled situace jedné poloviny účastníků a plánovaných kroků; (2) důkladná diskuse o účastnících se vznikajících problémech (*kterým se nedaří naplňovat své cíle*) s cílem společně identifikovat potenciálně účinné strategie a přístupy; (3) jeden úspěch z uplynulého týdne; (4) identifikace nových zdrojů v programu i mimo něj, jež jsou užitečné pro účastníky nebo pracovníky, (5) diskuse o problémech souvisejících s programem, plánováním, pravidly, procedurami atd.
37. Program zaměstnává alespoň jednoho placeného peer-pracovníka na plný úvazek. Minimální kvalifikace zahrnuje: (1) sebeidentifikuje se jako jedinec s vážným duševním onemocněním, který je v současnosti nebo byl dříve příjemcem služeb v oblasti péče o duševní zdraví¹¹; (2) je v procesu vlastního zotavování; a (3) úspěšně absolvoval výcvik zaměřený na intervence směřující k zotavení. Peer-pracovník má v týmu plný profesionální status.¹²
38. Program účastníkům nabízí různé příležitosti pro jejich zapojení do fungování programu a jeho modifikaci (včetně formalizovaného procesu podávání a vyřizování žádostí, příležitostí zpětné vazby pro účastníky, zahrnutí účastníků do plánování či poradních rad nebo jejich zahrnutí do řídicích orgánů).

---

¹⁰ Tsemberis (2020) nově doplňuje, že vedle týdenních porad pořádá tým každý měsíc případové konference. Mimo to Tsemberis doplňuje novou položku **týmová supervize** (týmu je každý týden poskytována týmová supervize od pracovníka, který má extenzivní zkušenost a výcvik v přístupu Housing First).

¹¹ Tsemberis (2020) nově doplňuje, že se peer-pracovník může být také bývalým klientem služby pro uživatele návykových látek, zaměřuje-li se program na tuto cílovou skupinu.

¹² Tsemberis (2020) nově doplňuje, že peer-pracovník dělá přímou práci s účastníky programu a poskytuje ze své perspektivy konzultace ostatním pracovníkům programu.

Zdroje:

Systemové řešení bytové nouze rodina jednotlivců na úrovni obcí - David Kocman a kolektiv. ISBN 978-80-270-7228-6 Praha 2019

Housing First - Model Pathways - Sam Tsemberis - ISBN 978-80-270-7863-9 Praha 2020

Evropská příručka bydlení především - Nicholas Pleace - ISBN 978-80-7440-159-6 Praha 2017 dostupné online [zde](#).

Metodika hodnocení věrnosti původnímu modelu HF - Jan Snopek, 2022

Evaluace Podpory úspěšného šíření přístupu Housing First v ČR - Petr Schovánek, Adam Fialík 2022

Podpora úspěšného šíření přístupu Housing First v České republice
(Project Registration Number: CZ.03.2.63/ 0.0/0.0/19_098/0015290)

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

